

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. Vtrum idem numero effectus possit produci à pluribus causis totalibus diuisim.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Confirmatur hæc responsio contra aduersarios: quia quævis ipsi concedant vnum locum posse recipere plura corpora, non tamen concedunt eandem causam posse producere plures effectus adequatos: ergo quamuis nos admittamus vnum corpus posse esse in pluribus locis, non debemus tamen admittere vnum effectum posse produci à pluribus causis adequatis: & quæcunque disparitas dabitur ab ipsis pro sua parte sufficit nobis, vel alia habens cum ipsa proportionem pro nostra parte.

27 *Obiicies tertio*: si duo ignes applicarentur eidem stupæ aequaliter, & eodem omni modo, vt si penetrarent se inuicem, producerent eundem calorem, & eundem ignem; ergo duæ causæ totales, producere possunt eundem omnino effectum.

Respondetur distinguendo antecedens, ita vt quilibet ex illis, aut etiam vnus sit causa totalis, nego antecedens: ita vt quilibet ex illis sit causa partialis, concedo antecedens.

Et si queratur vter ex ipsis potius debeat dici producere illum effectum.

Respondetur neutrum ex natura sua, vnde spectabit ad Deum determinare, quidnam debeat producere, nisi velit ita rem disponere, vt ab vtroque procedat partialiter, neque enim vterque potest toto conatu concurrere, tum quia sequeretur, quod dependeret effectus adæquate ab vtraque causa; tum quia implicat causam perfectiorem agentem toto conatu non posse habere perfectiorem effectum, quam imperfectior possit, sed duo ignes sunt perfectior causa, quam vnus ignis, ergo si agunt toto conatu, quo possunt agere, debent habere perfectiorem effectum, quam vnus tantum ex ipsis: ergo quando producant vnum effectum, qui tam cito & bene ab vno potest produci, quam à duobus, non possunt habere tantum concursum, quantum haberent quando seorsim agerent, & consequenter tum concurrunt solum partialiter.

28 *Obiicies quarto*: de facto si simul duo Sacerdotes proferrent formam consecrationis supra eandem hostiam, vterque adæquate illam consecraret: ergo illa consecratio haberet duas causas totales.

Respondetur aliqui, aliud esse de causis physice agentibus & aliud de iis quæ agunt moraliter, qualiter Sacerdotes agunt ad consecrationem. Sed reuera videtur mihi eandem esse rationem de vtriusque; nam si adæquate procedat effectus ab vna causa morali, non remanebit indigentia in ipso, vt possit dependere simul ab alia causa morali.

Respondetur ergo aliter, negando antecedens: nam in tali casu vterque tantum inadæquate producit illum effectum, quia licet habeant virtutem adæquate productiuam moraliter loquendo, quando seorsim applicantur; tamen quando applicantur simul, non habent talem virtutem propter implicantiā, quæ inde sequeretur.

29 *Obiicies quinto*: de facto moueretur quis ad ponendum effectum aliquem propter duos fines adequatos, quorum quilibet, si solus esset, moueret tam bene, quam mouet, quando vterque proponitur: ergo non solum supernaturaliter, sed naturaliter etiam potest idem effectus à duabus causis totalibus eiusdem ordinis, & non subordinatis produci.

Respondetur negando antecedens: quamuis enim quis ambularet propter sanitatem solum, aut propter recreationem solum, & tum sanitas esset finis adæquatus, & recreatio etiam; tamen quando mouetur ab vtroque fine simul, ambulatio dependet ab vtroque, tanquam causis partialibus integrantibus vnicum finem totalem, nec eadem actione, qua alteruter ex ipsis concurrat concurrente altera concurreret quando ille solus moueret, quia actio ipsius, quando concurrat alter, est actio qua mouet ad volitionem effectus propter vtrumque finem; actio verò, qua mouet, quando solus mouet, est actio qua mouet ad volitionem effectus propter illum solum finem. Ex his autem duabus volitionibus vnā distinguitur specie ab altera, & consequenter actio, quæ terminatur ad vnā, debet distingui specie ab illa, quæ terminatur ad alteram.

30 *Obiicies sexto*, quælibet creatura dependet essentialiter

liter à Deo, tanquam à causa totali, mediante actione, quæ sola sufficeret ad ponendam creaturam, & tamen non obstante dependent multæ creaturæ ab aliis creaturis; ergo cum concursu causæ totalis & adæquate potest manere concursus alterius causæ.

Respondetur multi, distinguendo consequens: concursus alterius causæ diuersi ordinis, conceditur; eiusdem ordinis, negatur. Sed hæc responsio nunquam placuit, nihil enim refert, quod sit eiusdem vel diuersi ordinis, quantum ad hoc. Si enim cum causa simpliciter totali, per quam solum eodem modo se habentem produceretur effectus, potest stare alius concursus qualiscunque, profecto argumenta supra posita pro nostra conclusione ex adæquatione causæ & indigentia effectus, omnino eneruantur, vt consideranti rem bene facile patet.

Itaque respondeo aliter, negando maiorem: quando enim concurrat alia creatura, profecto Deus non est causa simpliciter adæquata effectus, nec est possibile, vt actio illa, per quam producit effectum concurrente creatura formaliter considerata vt actio talis est, possit esse totalis productio effectus; nec est possibile, vt ponatur absque actione creaturæ concurrentis, & si poneretur, profecto non sufficeret se sola.

Dices, hæc argueret imperfectionem, in actione diuina.

Respondetur negando consequentiam: sicut enim non arguit imperfectionem in actione ipsius formaliter considerata, qua producit Leonem, quod per eam non possit produci lapis, quia ex natura sua intrinseca dicitur ordinem tantum ad Leonem; ita etiam non arguit imperfectionem in actione, qua vult producere cum creatura, quod non sufficeret absque creatura, quia dicit ex natura sua ordinem, qua talis actio formaliter est, ad concursum creaturæ & non est productio effectus absolute, sed productio ipsius cum creatura.

QVÆSTIO III.

Vtrum idem numero effectus possit produci à pluribus causis totalibus diuisis.

31 *H*Æc quæstio in duplici sensu examinari potest. Primus est, an idem effectus, qui est productus ab vna causa, si destrueretur, possit iterum ab alia causa produci. Secundus sensus est, an effectus qui pro vno instanti productus est ab vna causa, possit idem numero produci ab alia causa, si eodem modo fuisset applicata cum omnibus circumstantiis & conditionibus intrinsecis & extrinsecis, ac causa illa fuit applicata, quæ illum produxit: v.g. an calor, qui hodie productus est in Hybernia à tali igne in tali subiecto, potuisset produci ab igne omnino simili Romæ existente, si poneretur in Hybernia loco illius alterius ignis.

Quantum autem ad primum sensum, ex suppositione, quod eadem causa, quæ semel produxit effectum, possit illum destructum reproducere, non est difficultas vlla, quin altera causa possit eundem iterum & que bene reproducere præter illam difficultatem, quæ est in secundo sensu. Vnde solutio quæstionis in secundo sensu est, quæ principaliter hic intenditur. Sane autem de hac re tres sententiæ.

Prima est, quod neque supernaturaliter possit fieri, vt effectus procedens ab vna causa, possit produci ab altera. Pro hac citantur *Conimbricenses* 1. *Physicorum*, c. 9. q. 11. *Musius* 1. *Physicorum tract. de causis*, sect. 5. *Complutenses* 2. *Physic. disp.* 15. *Amicus* 1. *Phys. tract.* 14.

Secunda sententia est non posse id fieri naturaliter, posse tamen supernaturaliter. Ita *Murcia* 2. *Phys. disp.* 4. q. 8. *Franciscus de Ragonis tract. de principiis* sect. 2. & quoad primam partem eam tenent omnes auctores prioris sententiæ.

Tertia denique sententia est id posse fieri absolute: ita *Scotus* 2. d. 20. q. 2. cum suis omnibus, & *Nominalibus*, quos sequuntur *Sum. disp.* 26. *met. sec. 5. Ruvius hic tract.* 7. q. 2. *Auersa* q. 16. *sec. 4.* Non autem determinant tam clarè hi authores, an dicant id fieri posse naturaliter nec ne: sed credo Scotum sic intelligendum, quia id vident eius rationes.

Vt autem tollatur omnis quæstio de nomine, quæ potest

Responsio
aliquorum
tenetur.

Aliorum
responsio
tenetur.

Ex duobus
Sacerdotibus
consecratis
nequit adæ-
quate conse-
crare.

Nequit
quis habere
duos fines
adæquatos.

posset esse circa hoc quantum ad illud de naturaliter, & supernaturaliter, aduertendum, quod si effectus aliquis ex natura sua intrinseca non magis petat connaturaliter produci ab una causa quam ab alia, quod tunc debet dici, si naturaliter posset produci ab una, quod naturaliter etiam posset produci ab altera, non obstante quod fortassis de facto ex libertate sua Deus determinauerit non concurrere cum una ex ipsis, etiam si applicaretur ad talem effectum.

CONCLUSIO I.

Idem numero effectus, qui producitur ab una causa, posset ab alia causa eiusdem speciei & perfectionis produci, si applicaretur eodem modo eidem passo in eisdem circumstantiis, etiam naturaliter. Hæc est tertia sententia contra duas primas.

Probatur: omnis causa potens in vnum effectum naturaliter, potest in quemcumque similem effectum etiam naturaliter, nisi sit aliqua ratio particularis ex parte vnius effectus, ob quam non posset produci, quæ ratio non esset ex parte alterius: sed nulla est ratio particularis ex parte ignis producti à B, ob quæ non posset produci ab A, tamen bene quam alius ignis eiusdem rationis, qui ab ipso producitur; ergo A poterit producere naturaliter ignem productum à B. Maior & consequentia sunt evidentes: Probatur minor: ignis qui producitur à B, est eiusdem omnino rationis cum igne producto ab A, absque vlla prorsus differentia præter individualementem: sed ex differentia individuali non potest habere rationem particularem, ob quam non posset produci ab A, quia ex differentia individuali non habet aliud quam esse numero distinctum ab altero illo igne, qui producitur ab A, hoc autem non sufficit; quia ignis, potest sine dubio producere alium ignem numero distinctum ab alio igne; ergo nullam habet rationem particularem ignis producti à B, ob quam non posset æque bene produci ab A, ac alias quicumque ignis ab ipso producibilis.

33 Confirmatur hæc: quia ignis productus à B, non est essentialiter determinatus ex natura sua ad hoc, ut producat à B; ergo potest produci ab A, tam bene quam alius ignis, si sit distinctus realiter ab A, quod addo, quia si non esset distinctus, non posset ab ipso produci, quia inter producentem & productum realiter requiritur distinctio realis. Probatur antecedens; tunc quia potest sine dubio à solo Deo produci, quod non negant aduersarij, tunc quia de facto conseruatur connaturaliter absque B, quod esset falsum si ex natura sua intrinseca essentialiter peteret produci à B; tunc denique quia id gratis diceretur; nec potest commode stare cum sola distinctione numerica ignis producti ab A, & illius qui producitur à B; nam sane si aliquid essentialiter peteretur ab uno, quod non peteretur ab altero, præsertim si id non peteretur, ex eo quod ex natura sua intrinseca haberet essentialem connexionem cum illo quod peteret, plusquam numero differentem, atque adeo differentem vnus specie: In tali autem casu ignis peteret ex natura sua intrinseca produci ab alio igne, cum quo non habet necessariam connexionem; & alius ignis ex natura sua intrinseca peteret non produci ab illo: ergo non distinguerentur solo numero, & consequenter distinguerentur specie.

34 Confirmatur secundo: quia quando aliqua causa limitatur ad certos effectus potius quam ad alios eiusdem speciei, debet ostendi aliqua ratio, ob quam id dicatur: sed aduersarij nullam possunt assignare rationem, cur ignis qui producitur ab vno igne, non posset produci ab altero: ergo non debent id asserere.

Prebatur soler à Scotistis & Scoto ipso conclusio argumento Theologico huiusmodi: idem homines, qui de facto sunt prædestinati essent prædestinari si maneret status innocentie: sed plures ex illis de facto sunt nati à reprobis, qui non fuissent in illo statu: ergo in illo statu debent nasci ab alijs & consequenter idem effectus, qui producitur ab una causa posset produci ab alijs causis. Hæc probatio efficaciter conuincit conclusionem, sed quia dependet à principiis Theologicis, quæ hic examinare non placet sufficit modo eam innuere.

35 Obiicit primo: Effectus per se dependet à causa: sed

hoc est falsum, si potest ab alia causa produci; neque enim per se dependere potest ab eo, quo non posito poneretur: ergo effectus vnicus causæ nequit ab alia causa produci.

Confirmatur: quia vnica numero actio ita petit ab vna numero causa egredi, ut non possit, nec quidem de potentia absoluta, egredi ab alia causa; ergo effectus, qui per illam producitur, nequit produci ab alia causa. Probatur consequentia: quia si ab alia causa produceretur, deberet produci per aliam actionem, si actio determinat sibi vnā causam; sed illa alia actio non posset habere eundem effectum, quia actiones distinctæ petunt terminos distinctos.

Respondetur negando minorem cum sua probatione: ut enim dependeat per se, sufficit quod ab illa directè producatur per actionem ad ipsummet terminatam, siue possit dependere ab alia causa, siue nō. Et sane alias nec Deus ipse se solo posset effectus creaturarum producere quod est absurdum. Aduertendum autem hic, ut vitetur questio de nomine, dependentiam per se posse capi duobus modis: primo sic ut nihil aliud velit, quam quod res accipiat suū esse ab illo, à quo dicitur dependere & in hoc sensu accipitur in responsione & supponitur accipi in argumento. Alio modo accipi posset sic, ut coincidat cum dependentia essentiali, qualem habet res, quæ sine alia re nequit esse. Et in hoc sensu non accipitur in responsione, & si accipiat sic in obiectione neganda erit maior, quæ propterea absolute & simpliciter posset distingui, & cōcedi de dependentia per se in prima acceptione, & negari in secunda.

Ad confirmationem, nego consequentiam cum minori probationis: quamuis enim de facto forte actiones totales semper habeant terminos distinctos, tamen nō est inconueniens quod diuersæ actiones possint terminari ad eundem effectum & certe alias Deus ipse non posset se solo producere effectum causæ secundæ, quia ut se solo produceret ipsum, deberet habere aliam actionem realissime distinctam ab actione causæ secundæ, quæ ut supponitur, nequit existere absque causâ secundâ, quia essentialem habet connexionem cum ipsâ.

36 Dices cum Iuane à S. Thoma hic q. 10. a. 5. disparitatem esse, quod actio Dei sit infinita ac illimitata, & propterea per eam fieri potest, quod fit per actionem causæ secundæ.

Sed contra, quia est euideas, quod per eā formaliter, quia producitur calor, non producatur frigus, alias implicaret calorem produci, quin produceretur frigus; nequit etiam per eam, quia produci ut vnus ignis, produci alius; alias vnus nequireret produci absque altero, nunquam enim est actio formalis quia producitur aliquid, quin sit illud quod producitur per ipsam: ergo actio Dei, quamuis sit infinita, tamen ut habet rationem talis actionis formalis, nequit habere rationem alterius actionis formalis, & consequenter nequit esse eadem actio formalis, quia Deus cum causâ secundâ & sine causâ secundâ producit aliquid, atque adeo possunt diuersæ actiones terminari ad eundem terminum. Adde falsum esse, quod actio causæ secundæ, ut supponit hic author, identificetur effectui, & sane, si identificaretur, non posset effectus produci, nisi per illam actionem, quod est absurdum.

37 Obiicit secundo: differentia specifica determinat rationem genericam ad certos specie effectus, ultra quos non potest producere alios effectus: ergo differentia individualis determinat rationem specificam ad certa individua, contenta sub illa specie, ultra quæ nequit alia producere.

Respondetur negando consequentiam, & ratio disparitatis est, quod differentia specificæ cōtinetur sub ratione generica sint dissimilis naturæ, & plurimum, inæqualis perfectionis unde non est mirum, quod vna differentia, licet posset ad aliquas species producendas sufficere cū ratione generica, non possit tamen sufficere ad alias species omnino dissimiles, & forte maioris perfectionis: at differentie individuales rerum, de quibus loquimur, sunt omnino eiusdem rationis, absque vlla dissimilitudine, præter quam quod vna non sit altera, unde mirum esset, quod quæ causa posset sufficere ad productionem vnus, non posset sufficere ad cæterarum productionem.

38 Obiicit tertio: quando aliquod indiuiduum producitur debet

Dependen-
tia per se
capitur
duobus
modis.

C.
hab
uer
feri
qu

debet assignari aliqua causa, cur illud potius quam aliud producat, sed hoc esset falsum, nisi causa ex natura sua peteret ipsum producere, & non aliam, & nisi effectus ex natura sua peteret produci ab illa; ergo ita dicendum est.

Respondeo negando minorem, nam determinatio provenit à causa prima, ad quam spectat, ut dictum est *disp. de causa efficiente* determinatio effectus quoad individuum.

Dices, non esse recurrendum ad Deum, ut ad causam determinatam, quando potest recurri ad causam secundam: sed potest recurri ad causam secundam. Si dicatur, quod qualibet causa secunda habet determinatam seriem effectuum, qui ab ipsa sola naturaliter saltem possunt provenire; ergo ita dicendum est, & consequenter effectus unus cause nequit produci ab alia causa.

Respondeo primo, quamvis si assignaretur cuilibet cause sua propria series effectuum, determinatio ad talem effectum præ alio refundi posset in causam secundam, & non esset propterea recurrendum ad Deum: tamen si in effectibus non sit aliqua ratio particularis, ob quam possent appropriari uni cause magis quam alteri, potius recurrendum ad Deum tanquam ad causam determinatam, quam dicendum, quod causa qualibet habeat ex natura sua tales effectus producere, & non alios eiusdem omnino rationis. Iuxta quod in forma concedo maiorem si commode recurri potest ad causam secundam, sed nego suppositum minoris, quod scilicet absque inconuenientia possit id dici: & nego etiam consequentiam.

Respondeo secundo, negando minorem: quia quamvis tribueretur sua propria series cuique cause, tamen ut ex illa ipsa serie unus effectus potius quam alius producat debet recurri ad Deum, tanquam ad causam determinatam: ergo per determinatam illam seriem non vetatur recursus ad Deum.

39 Dices, non solum determinatam seriem effectuum tribui debere cuilibet cause; sed etiam in ipsa serie effectus subordinari inter se ita ut in talibus circumstantiis talis effectus, & nullus alius possit à causa provenire: quod si hoc dicatur, non erit recurrendum ullo modo ad Deum tanquam ad causam determinatam.

Contra, quia omnino absurdum videtur, quod cum vllis circumstantiis vllus vnus effectus, qui non necessario respicit illas sic, quin absque illis posset produci, habeat magis necessariam connexionem, quam alius omnino similis effectus. Deinde Deus ipse posset in quibuscunque circumstantiis effectum se solo producere: ergo si hoc non faciat, sed admittat simul concursum creature debet dari aliqua ratio: sed nulla potest, nisi quod ita ipsi placeat, aut ita velit: ergo ut effectus producat, à creatura debet necessario recurri particulariter ad Deum, & consequenter non vetatur ille recursus, neque per determinatam seriem effectuum, neque per subordinationem effectuum inter se, qualem fingunt aduersarij.

Confirmatur tota hæc responsio: quia si ponatur, quod effectus habeant inter se inuicem determinatum ordinem sic, ut hoc tempore & in illis circumstantiis talis numero & non alius produci debeat; quamvis vnus effectus posset produci à pluribus causis diuisim, posset assignari ratio, cur vnus effectus hic & nunc potius quam alius producat ab illa causa. Nam ratio erit quod non sit alia causa applicata productiua talis effectus, & consequenter, quod illa causa sit determinata ex se ad talem effectum: ergo adhuc posset vitari recursus particularis ad Deum, quamvis diceretur, quod vnus effectus posset produci à pluribus causis.

Dices: hoc posse dici, quando altera causa adest, sed non posse, quando adest.

Contra, quando adest altera causa, potest dici, quod effectus ille ipse, qui alias ab vna causa, si sola adest, peteret ex natura sua produci potius, quam vllus alius; quando adest alia causa similis æque applicata, petat ab vtraque produci potius, quam vllus alius effectus.

40 Obiicies quarto pro Compluribus: per hoc, quod individua sint eiusdem speciei, non habent in se inuicem

eandem realiter naturam, sed similes naturas: ergo per hoc, quod habeant potentiam actiuam eiusdem rationis, non sequitur aliud, quam quod possint facere effectus similes: possent autem producere effectus similes, quamuis non possent facere eisdem numero effectus.

Confirmant: quia differentia individualis limitat rem, cuius est, non solum in ratione essentiae, sed etiam in ratione potentiae actiue: sed per hoc quod limitat animam, v. g. rationalem in ratione essentiae, facit quod anima nequeat constituere idem numero compositum, quod alia anima constituere potest: ergo per hoc, quod limitat eandem animam, v. g. in ratione naturæ seu potentiae actiue, facit quod non possit eadem anima efficere illud ipsum, quod alia anima efficere potest.

Confirmant secundo, quia ratio potentiae actiue abstractæ à cunctis particularibus potentiis actiuis aliquid amplius includit, quam quæuis singularis potentia, quæ sub illa continetur, quandoquidem in illa contineatur vis & perfectio totius speciei, cum tamen in quolibet individuo non reperiatur, nisi partita: sed in illa potentia abstracta non reperiatur nisi vis factiua respectu omnium individuum speciei, quam potest producere: ergo non potest tanta vis reperi in quolibet individuo sub ipsa contento; & consequenter hoc individuum sub ipsa contentum non poterit producere, nisi aliqua individua eiusdem speciei, & aliud alia.

41 Respondeatur concedendo antecedens & consequentiam, etiam in sensu præciso: neque nos ex eo quod res sint præcise similes, colligimus quod possint eisdem effectus producere: sed ex eo, & quia nulla est ratio nec inconuenientia, cur effectus ille ipse numero, qui provenit ab vna, non posset provenire ab altera, quandoquidem æque distinguatur numero ab vtraque, & æque conueniat specificè cum vtraque: neque est eadem ratio, cur individua eiusdem speciei nequeant habere eandem realem positiue naturam, & cur vnus effectus realis non possit provenire à duabus causis; nam in primo est manifesta repugnantia; non in secundo. Quod si quemadmodum duo individua, licet sint similia, non conueniant in eadem natura realiter: ita etiam vnus effectus non posset provenire à duabus causis; profecto neque à Deo ipso posset produci effectus ille ipse idem numero, qui à creatura procedit contra aduersarios.

Ad confirmationem primam respondeo negando consequentiam: quamvis enim limitet rem quoad vtramque rationem, tamen non debet limitare rem eodem modo, quoad effectus, quos constituit per modum cause intrinsecæ, & quoad effectus, quos causat per modum cause extrinsecæ; effectus enim quos constituit intrinsece inuoluunt intrinsece illam ipsam rem, & consequenter, si non sit illa ipsa, nec erit ille ipse effectus, etiam de potentia absoluta; effectus autem quos causat extrinsece, & efficienter, non inuoluunt essentialiter illam, sic quin possint esse absque illa, etiam naturaliter; ergo bene posset produci ab alia causa ille ipse effectus, quamuis compositum idem numero nequeat esse absque iisdem numero causis intrinsecis.

42 Et si quæras, quomodo limitabitur in ratione potentiae actiue.

Respondeo, quod limitetur ad talem numero potentiam quæ distinguitur numero ab omni alia potentia actiua, à sua singularitate. Quod si quemadmodum eadem numero anima non potest constituere idem numero compositum, quod constitueret alia numero anima: ita vnum individuum nequit producere eundem effectum, quem posset producere aliud individuum, sequeretur quod nec Deus ipse posset effectus cause secundæ absque concursu cause secundæ producere, quod est absurdum.

43 Ad confirmationem secundam respondeo primo, concedendo totum; nec facit contra conclusionem nostram: neque enim nos dicimus quodlibet individuum vnus speciei posse producere omnia individua istius speciei, non enim potest producere seipsum. Itaque quandoquidem potentia productiua ignis, ut sic comprehendat omne individuum ignis, ita ut nullum sit individuum ignis;

Causæ non habent determinatam seriem effectuum.

nis, quod non possit per illam potentiam produci; nulla autem potentia productiva particularis ignis possit omne individuum ignis producere, quia non seipsum; sequitur quod nullum individuum comprehendat tantum, quantum ratio specifica abstracta, quamvis possit vnum individuum omnia alia individua præter seipsum producere, quæ ab alijs similibus individuis produci possunt.

Respondeo secundo, distinguendo maiorem: si intelligatur, quod possit se extendere simul & semel ad plura, quæ vlla potentia factiva particularis, aut quod possit in pluribus reperiri, concedo maiorem; si intelligatur, quod possit producere aliquod particulare individuum, quod potentia particularis, in qua contracta reperitur, nequeat producere (excipio semper illud ipsum individuum potentia particularis) nego maiorem & consequentiam. Itaque quemadmodum potentia visiva ut sic non potest tendere in aliquod obiectum, in quod quæcunque potentia particularis non possit tendere; & quemadmodum potentia activa ut sic, abstracta à Deo & creaturis siue vniuocæ, siue analogice, nequit aliquid producere, quod non possit potentia activa Dei producere: ita etiam non est inconueniens, quod potentia activa ignis, ut sic, non possit aliquod individuum particulare, quod non possit produci à quocunque igne particulari: cuius ratio à priori est, quod potentia quælibet particularis activa comprehendat in se virtutem illam actiuam, ut sic, quoad omnia præter extensionem individualement, quæ extensio est impertinens ad productionem cuiuslibet individui producibilis per potentiam actiuam ut sic.

CONCLUSIO II.

44 *Effectus semel corruptus possit iterum produci etiam enaturaliter, vel ab eadem, vel à diuersa causa, si applicaretur eadem materia, & Deus vellet concurrere simili concursu quo concurrebat antea ad eius productionem.* Hæc est *D. 4. d. 4. q. 3. num. 1. cum suis*; & *Richardo 16. d. 3. q. 7.* contra eos, qui existimant causam quamcunque habere determinatam seriem effectuum, quos certo ordine ex natura sua debet producere; & contra communiorum sententiam recentiorum, quantum ad productionem naturalem.

Probat primo ex Philosopho 5. *met. c. 3.* dicente, quod si agens est idem & materia eadem, effectus erit idem: quod intelligendum est, modo adit concursus etiam diuinus determinans ad eundem effectum.

Probat secundo, quia determinatio effectus quoad individuum provenit à Deo, nec causa secunda connaturaliter respicit vnum individuum magis quam quodcunque eiusdem rationis ex se: ergo tam naturaliter potest quemcunque producere pro quocunque tempore. Nec refert quod productus fuerit effectus antea, modo defuerit & sit iterum producibilis: quid enim facit illa præcedens productio ad rem: aut cur magis connaturaliter peteret causa concursus Dei ad alium numero effectum, quam ad illum ipsum, qui fuit destructus?

45 *Obijciat*: Conclusio est contra experientiam: ergo non debet asseri.

Respondeo negando antecedens, non est enim vlla experientia, quin effectus possit produci in casu conclusionis. Fortassis est contra experientiam, quod causa secunda de facto produxerit effectum semel, destructum, sed aliud est quod produxerit aliud, quod possit producere si applicaretur eadem materia & præstaretur concursus.

Dices, concursus illum non posse præstari, nisi miraculose: ergo conclusio inuoluit implicantiam, dum dicit, quod possit naturaliter effectus produci.

Respondeo distinguendo antecedens: nisi miraculose, quantum est ex natura causæ secundæ secundum se considerata, nego: ille enim concursus esset tam connaturalis illi, quam quicunque alius, aut quam ipsemet fuerat dum primo producebatur effectus: quantum est ex parte Dei, quatenus scilicet de facto generaliter instituit non præstare concursus talem vlli causæ secundæ, transeat antecedens: & similiter distinguo consequentiam: non producat ipsum naturaliter, quantum est ex parte sua, nego consequentiam; quantum est ex parte Dei, modo iam

explicato, concedo consequentiam.

46 *Dices secundo*: sequeretur quod non posset ostendi quin de facto plures effectus iterum reproducantur; nam non constat decretum aliquod diuinum de non præstando tali concursu, nisi quatenus ex natura rerum colligitur, quod non exigant illum concursum connaturaliter, sed potius exigant illum non præstari.

Respondeo, si non possit id ostendi aliter, quam ex natura causæ secundæ secundum se consideratæ, concedendo sequelam, quia reuera ex parte causæ secundæ non sunt vllæ rationes ad hoc sufficientes: unde absolute quantum ad rationem incertum existimo, an sint aliqui effectus iterum reproducti: sed quia communis authorum sententia est id non contigisse, ita cum multis loquendum & sentiendum etiam, quia nulla ratio est in oppositum.

Obijciat secundo: Philosophus asserit à priuatione ad habitum non dari regressum, nec eandem numero sanitatem posse redire: ergo conclusio est contra ipsum.

Respondeo negando consequentiam, quia Philosophus id non asserit, nisi ex suppositione, quod non præstetur concursus Dei ad eundem effectum determinans; conclusio autem loquitur ex suppositione talis concursus, & applicationis materiae, ac dispositionum sufficientium ad eundem effectum.

QUESTIO IV.

Utrum idem possit producere seipsum efficienter.

47 *Idem est idem non posse, quoad primam productionem realem effectiuam producere seipsum, quia causa effectiva debet esse prius natura existens, quam causet aut producat: ergo productio, quæ primo producit, requirit ab ipsamet causa procedere: quæ etiam ratio probat, quod non possit conservare seipsum pro vilo posteriori instanti, quantum ad primam conservationem, sed quod necessario debeat esse alia conservatio ipsius pro quocunque instanti, pro quo conservatio præter suam conservationem. Sed in controuersia est, an ex suppositione, quod producat causa efficiens, vbi gratia, ignis ab aliqua alia causa pro aliquo instanti, ipsemet ignis possit seipsum iterum producere pro eodem instanti.* *Suar. tenet partem affirmatiuam in materia de Eucharistia, & eius sententiam probabilior existimat Arriaga disp. 7. sect. 9.* Oppositam sententiam tenet *Vasq.* & alij recentiores: & videtur communissima veterum omnium, qui semper exigebant distinctionem realem inter causam effectiuam, & effectum.

CONCLUSIO.

48 *Idem nequit agere in seipsum.* Hæc est iuxta secundam sententiam contra primam.

Probat primo: quia implicant duæ actiones, quarum vna sit totalis & adæquata, & alia sit siue totalis, siue partialis, ut patet ex dictis *q. 2.* sed causa efficiens, ut habeat actionem, debet esse producta per actionem totalem: ergo nequit superaddi alia actio vlla pro eodem instanti. Hæc probatio est euident ex suppositione resolutionis nostræ in prædicta questione secundæ: nec aduersarij oppositum huius conclusionis tenerent, nisi ex suppositione, quod non implicarent duæ causæ totales respectu eiusdem effectus. Unde reuera difficultas particularis huius questionis, quatenus non coincidit cum difficultate illius alterius questionis, est, an ex suppositione, quod possint dari plures actiones totales respectu eiusdem effectus, possit causa efficiens habere actionem secundam terminatam ad seipsum.

49 *Probat* ergo in hoc sensu à *Vasquez*, quia nihil potest esse subiectum sui ipsius, seu forma sui ipsius: ergo neque causa efficiens sui ipsius.

Respondet Arriaga, negando consequentiam, cuius negationis duplicem dat rationem. Prima est, quod materia non possit subiectare aliam materiam, quamvis distinguatur realiter ab ipsa: ergo ratio quare non possit sustentare seipsum non est defectus distinctionis realis quia quamvis distingueretur realiter à se ipsa, non posset sustentare seipsum, sicut non potest alteram, à qua distinguitur realiter: Secunda ratio assignat disparitatem

inter

effectus semel corruptus possit redire idem numero naturaliter.

Idem nequit seipsum producere quoad primum esse.